

L'APUNT

La censura és feixisme

Gemma Busquets

Del documental *La cançó censurada* de *Sense ficció* destaca l'actitud dels censors; el cantó fosc dona la cara en aquest treball que va fer rècord d'audiència de temporada. "Havia de fer el que em manaven, em semblés bé o no, i la llei hi és per acatar-la." Taxativa, amb un posat esquerp, ho deia en castellà una de les censors, Vega García. A banda de l'enginy de jocs de paraules i de

l'anecdòtic —s'explica el cas de *ménage à trois* a la lletra de *Conillet de vellut*, de Serrat— el documental, molt ben cosit i amè amb les versions de Roger Mas, és de visió obligatòria no tan per recordar sinó perquè és molt present. Hi ha expressions dites pels censors que sembla que no hagin passat 40 anys, o el cinisme de Martín Villa quan diu que "la Transició la vam guanyar entre tots".

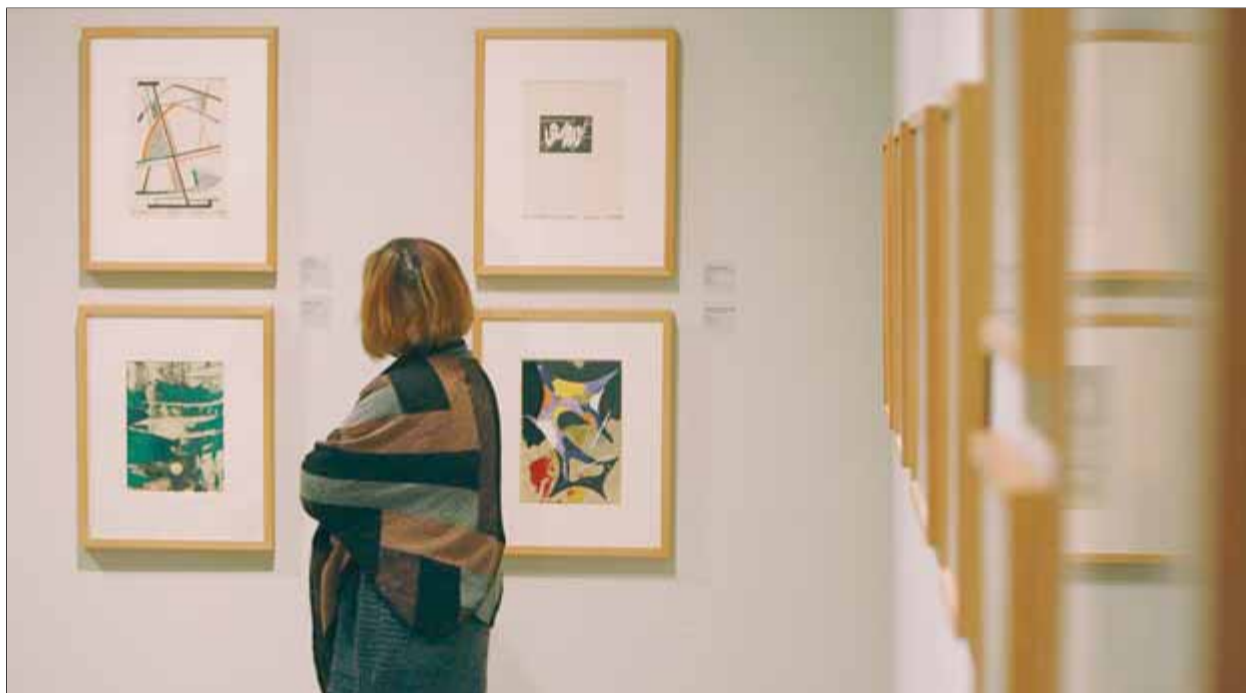
El museu Can Framis exposa una col·lecció d'obres inèdites que la promoció d'arquitectes del 1960 va recollir per finançar-se el viatge de final de curs

Art per a un somni

Maria Palau
BARCELONA

Aspiraven a ser arquitectes i l'últim any de carrera tenien un somni: recórrer el món per veure els edificis que només coneixien pels llibres. La realitat es va fer crua al desembre; només havien aconseguit reunir quatre duros, misèria, per poder-se finançar aquell sonat viatge de final de curs. Però van tenir una idea genial: demanar als millors artistes i arquitectes d'aquí i d'arreu una obra per subhastar-la. Van enviar 200 cartes amb una cartolina neguitosa de rebre qualsevol gargot o taca. I, oh, sorpresa, les obres van començar a arribar a cabassos. Otto Dix, Giorgio Morandi, Max Bill, Lucio Fontana, Tàpies, Saura, Karel Appel, Victor Vasarely... Sense pretendre-ho, havien creat una col·lecció espaterrant.

Això va succeir el 1960, en ple franquisme. Però aquells joves de la 85a promoció de l'Escola Superior d'Arquitectura de Barcelona van demostrar que la força de l'art podia ajudar a complir qualsevol desig. Aquesta història tan apassionant havia quedat oculta des de llavors, però l'entossudiment d'alguns dels seus artífexs, avui respectables arquitectes, per donar-la a conèixer ha trobat ara els còmplices necessaris: la historiadora de l'art Victòria Combalia, que ha examinat les 130 obres que van aplegar, i el museu Can Framis, que els ha cedit les parets del seu edifici del 22@ per exposar una selecció de les millors peces. *Una col·lecció per a un viatge. Promoció d'arquitectes Barcelona 1960* (fins al 3 d'abril) és un bombó en aquest inici de temporada.

A dalt, una de les parets de l'exposició, amb obres d'Alberto Magnelli, Sabri Berkel, Jordi Curós i Theodor Werner. A sota, més peces de la col·lecció, i ben selectes: Otto Dix, Alexander Calder i Lucio Fontana ■ ORIOL DURAN

És clar que va venir d'un pèl que aquesta aventura no tingués un final tan feliç. Dies abans que els extasiats alumnes empenguessin el seu anhelat viatge, la Sala Gaspar ja tenia totes les obres a punt per subhastar, cosa que significava dispersar les peces. La sort va ser que alguns pesos pesants del Col·legi d'Arquitectes van intervenir-hi i van convocar una junta per proposar la com-

pra de tot el conjunt. "Va ser una reunió acalorada, hi havia gent que discrepava en el preu, 500.000 pesetes, però es va imposar el sí en les votacions", expliquen Vicente Saavedra i José María Sen Tato, dos dels estudiants que van viure tot el procés amb més entusiasme.

El Col·legi d'Arquitectes va comprar el fons per protegir-lo. Avui està ben orgullós d'aquella decisió: la col-

lecció està valorada en prop d'un milió d'euros. A principi dels seixanta, la institució estrenava seu i va tenir una bona pensada: va decorar la sala del seu club, a la setena planta, amb les obres. "Però el 1964 van desaparèixer misteriosament sis peces, de Ràfols-Casamada, Manolo Millares, Antoni Cumella, Llorens i Artigas, Antoni Bonet Castellana i Parvine Curie. Es van enretirar to-

tes les obres i es van desar a l'arxiu. I aquí han estat durant cinquanta anys, ben cuidades però amagades", diu Combalia.

Miró va dir: amb Dalí, no Tota història té la seva part fosca, però també les seves anècdotes i xafardeeries. En aquesta, Joan Miró n'aporta algunes. "Vam contactar amb ell gràcies a la intermediació de la família de l'arquitecte Josep

Torres Clavé, amic seu. El seu fill, Raimon Torres Torres, era un dels alumnes de la promoció. Ens va contestar dient-nos de tot. Estava indignat perquè en la nostra llista hi figuraven Jean Cocteau i Dalí, els de testava per les seves ideologies. Ens va posar una condició: si volíem un Miró, no ens podíem adreçar a ells. Amb Cocteau vam fer tard: ja li ho havíem demanat. I, de fet, va ser la primera obra que vam rebre! Vam fer un pacte de silenci i li ho vam amagar.

La llista és impressionant: Otto Dix, Tàpies, Fontana, Karel Appel, Saura, Vasarely, Miró...

Però a Dalí no li vam demanar mai, no", recorden Saavedra i Sen Tato. Dalí, doncs, és una de les grans absències de la col·lecció. No pas l'única. Tampoc hi és Picasso. A ell sí que li van enviar la carta, però no la va contestar.

Dels 26 intrèpids estudiants d'aquell curs, avui només són vius 11. Dels 130 artistes que van fer possible el seu viatge de final de curs —no va ser per tot el món, "però ens vam menjar Europa"—, només 12. Parvine Curie, artista d'origen francès resident a Cadaqués, n'és una. I ara ha reparat el buit que va deixar l'estrany robatori del 1964. "Ens ha regalat una obra i la integrarem al fons", diu, feliç, Combalia. La generositat de l'art no té aturador. ■